

”Tervetuloa päiväkotiin!

Perehdytyskansio päiväkotiin tulevalle lapselle

Heidi Lepistö

Sosiaalialan koulutusohjelman opinnäytetyö
Lapset ja nuoret
Sosionomi (AMK)

KEMI 2014

TIIVISTELMÄ

LAPIN AMMATTIKORKEAKOULU, Sosiaaliala

Koulutusohjelma:	Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyön tekijä(t):	Heidi Lepistö
Opinnäytetyön nimi:	Tervetuloa päiväkotiin! – Perehdytyskansio päiväkotiin tulevalle lapselle
Sivuja (joista liitesivuja):	39 (4)
Päiväys:	19.10.2014
Opinnäytetyön ohjaaja(t):	Seija Järvi, Päivi Muranen
<p>Opinnäytetyön kuvaus: Lapsille päivähoiton aloitus on uusi elämänvaihe, joka jännittää niin lapsia kuin vanhempia. Nykyisin päivähoitoon tutustumiseen on kiinnitetty huomiota ja siihen löytyy monenlaisia keinoja. Opinnäytetyöni tavoitteena on tehdä päiväkotiin tuleville lapsille perehdytyskansio. Tällaiselle työkalulle olisi käyttöä ja tervetullut lisä uuteen elämänvaiheeseen siirryttäessä. Kansio annetaan lainaan kotiin, jossa lapset ja vanhemmat voivat yhdessä lukea sitä ja tutustua päiväkodin tiloihin ja tapahtumiin.</p> <p>Teoreettinen kuvaus: Teoreettisessa osuudessa olen käsitellyt, kuinka suuri muutos päivähoiton aloitus on lapselle ja myös vanhemmille. Olen kuvannut, millaisia tutustumiskäytäntöjä Oulun kaupungin päivähoitossa käytetään lapsen aloittaessa päivähoiton. Lisäksi olen kertonut lyhyesti perehdytyksen perimmäisen tarkoituksen ja mitä se tarkoittaa lapsen kohdalla. Koska kansiota on tehty yhdessä lasten kanssa, olen teoreettisessa osiossa käsitellyt lasten osallisuutta.</p> <p>Metodologinen kuvaus: Opinnäytetyöni on toiminnallinen, jonka tavoitteena oli tehdä perehdytyskansio lapsille. Koska halusin työhöni lasten näkökulman, otin lapset mukaan kansion työstämiseen. Olen kerännyt lasten ajatuksia päivähoiton arjesta teemahaastattelun avulla. Lisäksi tarkoitus oli, että lapset saisivat valokuvata päiväkodin tiloja ja välineitä. Perehdytyskansiota kootessa, tavoitteena oli saada kasaan sellainen kokonaisuus, joka houkuttelisi lapsia pysähtymään kansion ääreen.</p> <p>Keskeiset johtopäätökset: Koskaan aiemmin ei päiväkodissa ole ollut käytössä tällaista työkalua. Lasten perehdytyskansio sai yllättävän hyvän vastaanoton. Palautteissa on noussut esille, miksi tällaista ei ole tehty aikaisemmin. Kansio koettiin tarpeelliseksi, joten sitä tullaan jatkossa käyttämään yhtenä päiväkotiin tutustumisen välineenä.</p>	
Asiasanat: päivähoito, perehdyttäminen, osallisuus, varhaiskasvatus	

ABSTRACT

LAPLAND UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, Social services

Degree programme:	Bachelor of social services
Author(s):	Heidi Lepistö
Thesis title:	"Welcome to day-care!" - Orientation guide for children starting day-care
Pages (of which appendixes):	39 (4)
Date:	19.10.2014
Thesis instructor(s):	Seija Järvi, Päivi Muranen
<p>Thesis description: Going to daycare for the first time is a beginning of a new stage of life, which is exciting for both, the children and the parents. Today, a lot thought has been given to find new ways for the public to familiarize themselves with different aspects of day-care. My thesis aims to create an orientation guide for children starting day-care. Such a tool would be useful and a welcomed addition in smoothing the child's transition into a new phase of life. The guides can be taken home, where children and parents could read it together and learn about the day-care center facilities and venues.</p> <p>Theoretical summary: In the theoretical part I have studied the enormous change a child, as well as a parent, goes through when starting in day care. I have described the means of orientation the municipality of Oulu has for the children starting preschool. In addition, I have included a brief introduction to the main purpose of the orientation and what it means to the child. As the guidebooks are created together with the children, I have discussed the children's participation in the theoretical part of the thesis.</p> <p>Methodological summary: My thesis is functional, the aim of which was the creation of an orientation guidebook for children. Because I wanted a children's perspective on my work, I involved the children in the work process. I have collected children's thoughts on day care everyday life, by means of theme interviews. In addition, the intention was that the children would get to photograph the day care center facilities and equipment. The idea was to create a package that would attract children to stop to explore the guide.</p> <p>Main conclusions: This type of tool for day-care has never before been in use. The orientation guide for the children was surprisingly well received. Feedback from the day-care sector brought forward a question why has this not been done earlier. The folder was considered useful and it will be used as part of the orientation process in the future.</p>	
Key words: day-care, orientation, participation, early childhood education	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	2
ABSTRACT	3
SISÄLLYS	4
1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	7
3 PÄIVÄHOIDON ALOITUS	9
3.1 Elämään liittyvä muutosvaihe.....	9
3.3 Päivähoidon tutustumiskäytännöt	10
4 PEREHDYTTÄMINEN.....	13
5 LASTEN OSALLISUUS	15
6 TOIMINNALLISEN OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	17
6.1 Miksi toiminnallinen opinnäytetyö?.....	17
6.2 Laadullinen tutkimusmenetelmä	18
7 PEREHDYTYSKANSION TYÖSTÄMINEN	21
7.1 Suunnittelu	21
7.2 Työskentely lasten kanssa	22
7.3 Palautteen keruu ja niiden hyödyntäminen.....	25
8 POHDINTA.....	27
LÄHTEET	34
LIITTEET.....	35

1 JOHDANTO

Päivähoidon alku koetaan monessa perheessä elämää mullistavana muutoksena. Lapsi on saanut kasvaa kotiloissa, kun jompikumpi vanhempi on jakanut hänen kanssaan tavallista arkea siellä. Uudessa elämänvaiheessa lapsen on opittava elämään uudessa hoitoympäristössä, päiväkodissa, jossa lapsiryhmässä on paljon lapsia. Suuri elämänmuutos herättää monissa lapsissa ja vanhemmissa kysymyksiä ja hoidon aloitus jännittää kovasti. Onneksi päiväkodeissa on tähän kiinnitetty huomiota ja perheille tarjotaan mahdollisuutta käydä tutustumassa hoitopaikan arkeen ennen hoidon aloitusta.

Kun perhe saa tiedon, että heidän lapsi on sijoitettu uuteen päiväkotiin, lapselle nimetty vastuuikäinen ottaa yhteyden huoltajiin ja sopii aloituskeskusteluajan. Keskustelussa huoltaja ja vastuuikäinen juttelevat lapsesta ja päiväkodin käytännöistä ja toiminnasta. Samalla sovimme lapsen tutustumisesta päiväkotiin ja esitämme toiveen, että se tapahtuisi mahdollisimman monta kertaa. Lapsi ja huoltaja käyvät tutustumassa lapsiryhmän arkeen ja osallistuvat yhdessä toimintaan. Kun lapsi jää ensimmäisen kerran yksin hoitoon, on hänellä muodostunut jonkinlainen kuva hoitopaikan arjesta. Useimmiten kuitenkin mietin joidenkin lasten kohdalla, jos tutustuminen on jäänyt vähäisemmäksi, että löytyisikö heille sellaista tapaa, joka helpottaisi uuden elämänvaiheen aiheuttamaa jännitystä.

Kun mietin omaa opinnäytetyöni aihetta, halusin sen liittyvän jollain tapaa päiväkodin arkeen. Olen työskennellyt pitkään päiväkodissa ja kuullut sekä nähnyt monenlaisia ideoita ja ajatuksia. Kun kuulin ensimmäisen kerran sanat lapsen perehdytyskansio, herätti se minussa suurta mielenkiintoa. Päiväkodin arjessa on perehdytyskansioita tehty, mutta ne on suunnattu aina henkilökunnalle. Aloin työstämään tällaista kansiota, koska halusin kokeilla, olisiko tällaisesta hyötyä. Kansion tekemisessä sain mahdollisuuden työskennellä lasten kanssa ja samalla minun oli mahdollista kuulla, miten lapset kokevat päiväkodin erilaiset toiminnat.

Perehdyttämisen perimmäinen ajatus on uuden työntekijän opastaminen työhön, työyhteisöön ja ympäristöön. Perehdyttäminen sisältää sellaisia toimenpiteitä, joilla työntekijä oppii tuntemaan muun muassa työpaikan, sen tavat ja ihmiset. Lasten kohdalla ei oikeastaan puhuta perehdyttämisestä, vaan tutumpi sanamuoto on tutustuminen. Lapsille on tärkeää, että päiväkodin arki ja tilat tulevat tutuiksi. Asioiden konkretisoiminen on hy-

vin oleellista, jotta lapsi ymmärtää, mistä on kysymys. Lapset tietävät parhaiten, mitä päiväkodissa tapahtuu, joten uusien lasten on helpompi samaistua heidän kertomuksiinsa.

Opinnäytetyösuunnitelmaa tehdessäni, ajatukseni oli, että lapset osallistuisivat kansion tekemiseen niin paljon kuin mahdollista. Tavoitteena oli lasten osallisuuden huomiointi kansion työstämisessä. Lasten osallisuus on toimintatapa, johon sisältyy niin lapsilähtöisyys kuin yhteisöllisyys. Sen ajatus on, että lapset voisivat omien kykyjensä mukaan osallistua toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin vuorovaikutuksessa muiden lasten kanssa. On tärkeää, että lapsia kuunnellaan aidosti ja kiinnitetään huomiota, mitä hän oikeasti sanoo.

Lapsen perehdytyskansion tavoite on olla yksi työkalu tutustumiseen, joka annetaan lainaksi kotiin. Kansio pitää sisällään kuvia päiväkodin tiloista ja lasten kertomuksia päiväkodin arjesta. Uusi lapsi voi kansion välityksellä tutustua vanhempiensa kanssa uuteen hoitopaikkaan jo ennen hoidon alkamista. Kansiota voidaan myös hyödyntää jo hoidossa olevien lasten kanssa muun muassa konkretisoimaan päiväntulkua.

2 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyöaiheita miettiessäni, selailin paljon internetiä ja yritin löytää aiheen, josta olisi hyötyä myös työelämässä. Kerran löysin Mannerheimin Lastensuojeluliiton mediakäytäntöjä esittelevän materiaalin, jossa esiteltiin päiväkodin esittelyvideon ja lasten perehdytyskansion ideaa. Koska työskentelin uudessa päiväkodissa, niin ajattelin, että kummallekin olisi tarvetta. Erityisesti minua alkoi kiinnostaa perehdytyskansio lapselle, koska aikaisemmin en ollut sellaisesta kuullut. Useimmiten työelämässä ajatellaan, että perehdytys on enemmänkin henkilökuntaan kuin lapsiin liittyvä asia. Otin asian puheeksi työpaikallani ja siellä asia otettiin innostuneesti vastaan. Toin esille ajatuksen, että työstäisin kansiota lasten kanssa.

Lapsille päivähoidon aloitus on uusi elämänvaihe, joka jännittää niin lapsia kuin vanhempia. Aina on koulun alkua pidetty lapsen elämässä tärkeimpänä elämänvaiheena, mutta päivähoidon aloitus on yhtä tärkeä. Tutustumisvaiheeseen on varhaiskasvatuksen osalta panostettu paljon ja kiinnitetty huomiota. Nykyisin Oulun kaupungin päiväkodeissa on käytäntö, että lapset käyvät tutustumassa päiväkodin arkeen yhdessä vanhempien kanssa. Henkilöstön toive on, että myös vanhemmat näkisivät tutustumisen olevan lapselle tärkeää ja vanhemmat järjestäisivät aikaa tutustumiseen. Tätä tutustumisvaihetta kutsutaan nimellä pehmeä lasku. Näin ollen ajatus perehdytyskansion käyttämisestä päiväkotiin tutustumisessa on tervetullut lisä kaikkien osapuolten kannalta.

Perehdytyskansioita on tehty opinnäytetyönä lähinnä työyhteisöille. Löysin pari opinnäytetyötä, joissa oli tehty satukirjoja, jotka käsittelivät lapsen päivähoidon aloitusta tai arkea. Yhtenä opinnäytetyönä oli tehty perehdytyskansio lastenkotiin saapuville lapsille ja nuorille. Tämä lisäsi omaa innostustani, kun aihetta ei ole aiemmin työstetty tästä näkökulmasta. Toisaalta aiheeseen perehtyminen oli haasteellista, koska varsinaisesti perehdytyksestä lapsen näkökulmasta ei löydy materiaalia. Toisaalta perehdyttämisen voi ajatella olevan myös tutustuttamista ja opastamista uuteen ympäristöön. Lapsille päivähoidon aloitus on siirtymistä tutusta kotielämästä uuteen toimintaympäristöön.

Päiväkotipäivän aikana tapahtuu monenlaisia asioita, joita pyritään tutustumisessa läpikäymään niin lapsen kuin vanhempien kanssa. Niiden sulattamiseen menee kuitenkin oma aikansa. Ajatus siitä, että työstäisin kansion teemoja yhdessä lasten kanssa, lähti siitä, että arjen kuvaamisessa voidaan käyttää lapsen näkökulmaa. Lapsille asioiden

konkretisoiminen on tärkeää, koska lapsi ei hahmota asioita samalla tavoin kuin aikuiset. Samoin vanhempien suusta kuulee välillä sanottavan, että he eivät aina tiedä, mitä päiväkodissa tapahtuu. Perehdytyskansion tarkoitus on olla niin lapsille kuin vanhemmille opas päiväkotielämästä. Ajatuksenani on, että kansiossa kuvataan, mitä kaikkea päiväkotipäivän aikana voi tapahtua. Samoin kansion tavoitteena on antaa käsitys siitä, että päiväkotiki on kiva paikka, vaikka vanhemmat eivät olekaan siellä läsnä. Kansiota voidaan tarvittaessa käyttää myös päiväkodissa, kun lasten kanssa läpikäydään päivän kulkua. Varsinkin ensimmäisten viikkojen aikana lapset kyselevät paljon, milloin äiti tai isä tulee hakemaan, joten kansiolla ja päiväkodin kuvitetulla päiväohjelmalla voidaan asiaa konkretisoida. Ihanteellisinta olisi, jos kansio olisi päiväkodissa vapaasti lasten käytössä.

3 PÄIVÄHOIDON ALOITUS

3.1 Elämään liittyvä muutosvaihe

Ihmisten elämään liittyy aina erilaisia merkityksellisiä muutosvaiheita, joita voidaan kutsua siirtymiksi ja nivelvaiheiksi. Myös lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyy omat muutosvaiheet, kuten siirtyminen kotoa päivähoitoon ja koulun aloitus. Lapset pystyvät omalta osaltaan kertomaan ja välittämään kokemuksiaan ja näkemyksiään itseään koskevista asioista. Silloin on tärkeää, että aikuiset suhtautuvat siihen riittävällä vakavuudella ja ovat valmiita kuuntelemaan heitä. Siirtymissä on usein kyse lapsen elämästä ja hänen elämänsä rakentamisesta. (Pietiläinen 2013, hakupäivä 30.1.2014.)

Suomessa lapsiperheillä on subjektiivinen oikeus saada päivähoitopaikka, jota suurin osa käyttää hyväksi. Subjektiivisuudella tarkoitetaan, että hoitopaikan saa tarpeista riippumatta. Lapselle ja vanhemmille päivähoiton aloitus on merkittävä asia, mikä herättää monenlaisia ahdistaviakin kysymyksiä ja myös huolta. Kun lapsi saa tietää häntä koskevasta muutoksesta, hän käy mielessään läpi siihen liittyviä asioita. Päivähoidon alku on lupaus kehittymisestä, mutta siihen liittyy lukematon määrä kysymyksiä, kuten esimerkiksi saako kavereita. Vanhemmat joutuvat myös pohtimaan eri siirtymissä erilaisia kysymyksiä ja asioita lapsensa tulevaisuuteen liittyen, kuten esimerkiksi haluaako kukaan tutustua lapseen kunnolla. Erilaisten kysymysten pohtiminen on luonnollinen reaktio. Siksi siirtymävaiheissa on tärkeää, että ammatti-ihmiset kuuntelevat herkällä korvalla sekä lapsen että vanhemman kysymyksiä ja pohdintoja. Niihin tulisi suhtautua vakavasti ja niitä on oikeasti kuunneltava. Kun asioita kuunnellaan ja niistä keskustellaan yhteistuumin, niin siten luodaan pohja tavoitteelliselle ja rakentavalle yhteistyölle, jonka tavoitteena on lapsen hyvä tulevaisuus. (Polamo 2009, 29; Pietiläinen 2013, hakupäivä 30.1.2014.)

Hoidon aloitus kodin ulkopuolella saa lapset reagoimaan eri tavoin. Toisilla se näkyy hyvin voimakkaasti ulospäin, toiset puolestaan vetäytyvät ja toiset osallistuvat innokkaasti. Se miten lapsi sopeutuu, riippuu hänen iästään, aikaisemmista hoitokokemuksista ja eroista, hoitopäivän pituudesta, temperamentista, perheen kokonaiselämäntilanteesta, vanhempien luottamuksesta hoitohenkilökuntaan ja hoidon aloituksen järjestelyistä. Eroahdistus ja elämänmuutos näkyvät muun muassa pelkona uusia asioita ja ihmisiä kohtaan. Muita reaktioita ovat suru, vetäytyminen tai kiukku tuomis- ja hakutilanteissa

tai lapsi saattaa takertua hoitajaan. Monesti lapset ovat ensimmäisinä viikkoina itkuisia ja he syövät tai nukahtavat huonosti. He saattavat purkaa avuttomuuttaan ja keinottomuuttaan lyömällä ja puremalla toisia lapsia. Yhdysvaltalaisen tutkimuksen mukaan päivähoito on todettu olevan lapselle stressaavaa. Syynä tähän ei niinkään ollut äidin poissaolo, vaan sellaisen aikuisen puuttuminen, joka on koko ajan vastavuoroinen ja valpas lapsen mielentiloille. Lapsi ei kokenut stressiä, kun hänellä oli vastuuikäinen. Päivähoidossa hoitajan tehtävä on auttaa lasta pitämään vanhempi mielessään pitkän hoitopäivän ajan. (Kanninen & Sigfrids 2012, 67–69.)

3.3 Päivähoidon tutustumiskäytännöt

Koska päivähoiton aloittaminen on lapselle suuri asia, on siihen kiinnitetty paljon huomiota. Mitä pienempi lapsi, sitä tärkeämpää tutustuminen on, koska kiintymyssuhde on lapsen kehityksessä kaiken perusta. Tätä varten on luotu muun muassa omahoitajakäytäntö. Viimeisen kymmenen vuoden aikana omahoitajuus on levinnyt hyvin nopeasti. Päiväkodin lapsiryhmä on jaettu ryhmän aikuisten kesken, jolloin esimerkiksi alle 3-vuotiaiden ryhmässä yhtä aikuista kohden on neljä lasta ja yli 3-vuotiaiden lasten ryhmässä seitsemän lasta. Työntekijän on helpompi pitää huolta seitsemästä lapsesta kuin 21 lapsesta. Myös vanhempien oloa voidaan helpottaa, kun he tietävät, kenen puoleen kääntyä, kun he haluavat keskustella lasta koskevista käytännön asioista. Omahoitaja huolehtii myös aloitus- ja varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelujen toteutumisesta. Omahoitajakäytännön on todettu olevan hyvin käyttökelpoinen erityisesti alle 3-vuotiaiden lasten kohdalla, mutta se on myös hyödyllinen isommillekin. Oulussa omahoitajasta käytetään nimitystä vastuuikäinen. (Vilén, Vihunen, Vartiainen, Sivén, Neuvonen & Kurvinen 2011, 115; Kalliala 2012, 161–162.)

Kasvatuskumppanuus rakentuu luottamuksesta huoltajien, lasten ja kasvattajien kesken. Se puolestaan edellyttää huoltajien ja kasvattajien keskinäistä ymmärrystä, tukemista ja avointa vuoropuhelua. Kumppanuuden lähtökohtana on lapsi ja hänen kokemusmaailmansa. Huoltajilla on ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu ja he ovat lapsensa parhaimpia asiantuntijoita, joten he opastavat kasvattajia oman lapsensa lapsuuden polulle. Kasvatuskumppanuudessa olennaista on huoltajien ja kasvattajien sitoutuminen toimimaan yhdessä tasavertaisesti ja toisia kunnioittavasti. Vuorovaikutuksen onnistumiseen

vaikuttavat perheiden ja lasten aito kuuleminen, mielipiteiden arvostaminen ja huomiointi. (Oulun kaupunki 2013, 17.)

Koska päivähoito mullistaa lapsen elämän kertaheitolla, vaatii se myös vanhempia ja päiväkodin henkilökuntaa panostamaan niin sanottuun pehmeään aloitukseen. Omahoitajuus mahdollistaa sen, että lapsen on hieman helpompaa tulla ryhmään yhden turvallisen aikuisen kautta ja sitä kautta lähestyä muita aikuisia ja lapsia. Kun lapsi on aloittamassa päivähoitoa, omahoitaja ottaa yhteyden kotiin ja sopii tapaamisen, jossa lapsi ei ole läsnä. Aloituskeskustelussa vanhemmat kertovat omasta lapsestaan millainen hän on. Lisäksi vanhemmat kertovat muun muassa lapsen ruokailu- ja nukkumistottumuksista ja miten lasta rauhoitetaan eli käytännössä kaikki tieto, mikä helpottaa myös lapsen sopeutumista päivähoitoon. Samalla voidaan vanhempien kanssa keskustella, miten he kokevat päivähoidon aloituksen ja mitkä ovat heidän odotuksensa. Vanhemmat voivat myös vastata kysymyksen, miten lapsi tulee suhtautumaan eroon ja uusiin ihmisiin. Keskustelun lopuksi sovitaan, kuinka pehmeä lasku eli lapsen tutustuttaminen päiväkotielämään toteutetaan. (Vilén ym. 2001, 115; Kalliala 2012, 162.)

Pehmeään laskuun liittyy se, että vanhemmat ovat lapsen mukana päiväkodissa. Lapsi tutustuu yhdessä vanhempien kanssa päiväkodin käytäntöihin, kuten syömiseen ja nukkumiseen. Alussa tutustumiset voivat olla lyhyitä ja niitä pidennetään vähitellen. Usein lapsi tulee tutustumaan päiväkotiin arkana äidin hameenhelmoissa piilotellen. Lapsi on elänyt siihen mennessä arkea kotona omien perheenjäsenten ympäröimänä tavallisessa kodissa. Alussa on hyvin tärkeää, että omahoitaja antaa lapselle aikaa ja mahdollisuuden tutustua häneen. Hoitaja kertoo lapselle, että hän on paikalla ja valmis, kun lapsi haluaa tutustua häneen. Kun lapsiryhmän tiloja kierrellään ja tullaan leikkihuoneeseen, lapsi toteaa, että hänen leikkihuoneensa on melko pieni ja päiväkodin huone on kuin halli. Mahdollisuus on myös siihen, että lapsi jää jossain vaiheessa vähäksi aikaa yksin ilman vanhempiaan ja vanhemmat käyvät päiväkodin muissa tiloissa. (Vilén ym. 2001, 115; Polamo 2009, 29.)

Parin viikon tutustumisjakson jälkeen vanhemmat lähtevät töihin ja lapsen pitäisi olla valmis jäämään yksin hoitoon koko päiväksi. Sen jälkeen se on lapsesta kiinni kuinka valmiita he siihen ovat. Toiset eivät ole moksiskaan ja toiset saattavat reagoida hyvinkin voimakkaasti. Uusi ryhmä on lapselle vahva kokemus, johon liittyy monia outoja ja riemastuttavia sekä huolestuttavia tilanteita ja elämyksiä. Vaikka lasta on tutustumisjak-

son aikana valmisteltu tulevaan, eron hetki on kuitenkin haikean vaikea. Useimmiten lapsella on mukana oma turvalelu ja valokuva vanhemmista tai jotain muuta vastaavaa, joka tuo lohdutuksen ikävän hyökyessä päälle. Se on hyvä muistaa, että lapselle sallitaan suuttumuksen ja epätoivon tunteiden ilmaiseminen vanhempien jättäessä hänet hoitoon, koska se on niin sanotusti terveen lapsen merkki. Eroahdistusta pidetään hyvänä merkinä siitä, että lapsi on kiinnittynyt ensisijaiseen hoitajaansa. Mutta tässäkin asiassa on pidettävä mielessä, että lapset ovat temperamentiltaan erilaisia. (Vilén ym. 2001, 116; Jarasto & Sinervo 2007, 159; Polamo 2009, 29–30.)

4 PEREHDYTTÄMINEN

Perehdyttämisestä puhutaan useimmiten silloin, kun uusi työntekijä opastetaan työhön, työyhteisöön ja ympäristöön. Perehdyttämistä tarvitaan myös nopeisiin ja monimutkaisiin muutostilanteisiin. Perehdyttäminen pitää sisällään kaikki ne toimenpiteet, joiden avulla työntekijä oppii tuntemaan työpaikan, sen tavat, ihmiset ja työn sekä siihen liittyvät odotukset. Hyvä perehdyttäminen toimintaympäristöön tukee muun muassa verkostoitumista yhteistyötahojen kanssa. Perehdyttämisellä voidaan helpottaa työntekijän sopeutumista ja oppimista ja samalla lisätään työn sujuvuutta ja palvelun laatua. (Rainio 2005, 4; Työturvallisuuskeskus 2009, 2.)

Perehdyttämisen tavoitteena luodaan työntekijälle perustaa työn tekemiselle ja yhteistyölle työyhteisössä. Kun perehdytys on hoidettu hyvin, kattaa se muun muassa työn taitovaatimusten lisäksi työntekijän turvallisuuteen ja hyvinvointiin liittyvät asiat ja omatoimisuuden kannustamisen. Omatoimisuudella ja osaamisella tarkoitetaan henkilön toimintatapojen muuttamista ja uuden kehittämistä. Perehdyttämisessä voidaan käyttää apuvälineitä, joilla voidaan tukea asioiden mieleen painamista. Muun muassa tervetulo-vihkosella ja verkkomateriaalilla voidaan helposti varmistaa perusasioiden muistaminen. (Rainio 2005, 15; Työturvallisuuskeskus 2009, 3.)

Hyvä perehdytys pitää sisällään hyviä tuloksia, jotka voivat olla lisääntyntä tehokkuutta, asiakastyytyväisyyttä tai laatua. Lisäksi hyvän perehdyttämisen tuloksena ovat vähentyneet tapaturmat, virheet ja vaaratilanteet. Perehdyttämisen seurauksena henkilö myös motivoituu ja kiinnittyy organisaatioon. Vuorovaikutteista perehdyttämistä voidaan pitää mahdollisuutena niin työyhteisölle kuin perehdyttäjälle. Tulokas voi havaita sellaisia asioita, joista työyhteisö voi oppia ja saada toimintaansa kehittämisideoita. (Rainio 2005, 2-3.)

Lapsen aloittaessa päivähoitoa, hyvin harvoin puhutaan perehdyttämisestä. Ennemminkin käytetään sanamuotoa tutustuminen. Kuitenkin lapsenkin kohdalla on tärkeää, että päiväkodin arjen ja tilojen tutuksi tekemiseen kiinnitetään huomiota. Lapset tietävät parhaiten, mitä päiväkodin arjessa tapahtuu, joten heidän kertomuksiin uudella lapsella on todennäköisesti helpompi samaistua. Samalla myös lasta hoitava henkilökunta saa käsityksen siitä, millaisena lapset kokevat päiväkodin arjen. Päiväkodin perehdyttämisopasta voidaan pitää myös päiväkodin esittelyvihkosena. Lasten kohdalla kiinnite-

tään usein paljon huomiota siihen, että heille asioita pitää konkretisoida niin paljon kuin mahdollista. Ajattelisin, että lasten kertomukset ja valokuvat päiväkodin tiloista ovat juuri sitä konkreettista, mitä lapset tarvitsevat aloittaessaan päivähoidon uusissa tiloissa. Lapsen on todennäköisesti siten helpompi omaksua asioita ja omalta osaltaan helpottaa uuteen elämänvaiheeseen siirtymisessä.

5 LASTEN OSALLISUUS

Tänä päivänä on paljon esillä, kuinka nykyisin lasten pitäisi saada osallistua oman elinympäristönsä tapahtumien suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Lapsella on oikeus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin ja ne on kirjattu muun muassa YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen ja Suomen perustuslakiin. Nämä lähtökohdat löytyvät myös päivähoitolaista sekä kaupunki- ja yksikkökohtaisista varhaiskasvatussuunnitelmista. (Perustuslaki 731/1999 2:6.3 §; Vilén ym. 2008, 195; Unicef 2014, hakupäivä 18.10.2014.)

Oulun varhaiskasvatussuunnitelmassa (2013, 29.) lasten osallisuus mainitaan toimintatapana, johon sisältyy lapsilähtöisyys ja yhteisöllisyys. Siinä lapsi osallistuu oman kykynsä mukaan toiminnan ideoimiseen, suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin vuorovaikutuksessa toisten lasten kanssa. Osallisuudessa lasta kuullaan ja hänen vaikutusmahdollisuuttaan tuetaan. Lisäksi hän voi olla omalta osaltaan luomassa erilaisia toimintakäytäntöjä ja oppimisen polkuja. Tärkeintä on se, että lapsi saa osallistua yhdessä aikuisen kanssa erilaisiin arkiaskareisiin, ideoiden kehittelyyn ja projekteihin. Aikuisen tehtävä on vastata toiminnan tavoitteellisuudesta ja oikea-aikaisuudesta.

Osallisuus ei ole ainoastaan aktiivista osallistumista, vaan lapsella tulisi olla myös mahdollisuus olla osallistumatta toimintaan. Osallisuuden kulttuurissa olennaista on, että aikuinen kuuntelee aidosti lasta ja pitää arvokkaina lasten ajatuksia. Aikuisen tehtävä on pitää huoli siitä, että lapsi kokee kuuluvansa ryhmään. Ihmisellä on usein halu vaikuttaa asioihin, jotka häntä koskevat. Kun ihminen saa olla mukana päätöksen teossa ja ideoinnissa, tulee hän vakavasti otetuksi ja hän innostuu siitä, kun tuntee aidosti olevansa osallinen. (Stenius & Karlsson 2005, 8; Oulun kaupunki 2013, 29.)

Lasten näkökulmia voidaan huomioida päätöksenteossa niin yhteiskunnallisesti kuin paikallisesti. Silloin voidaan selvittää, mitä lapset ajattelevat, mikä on heidän elämässään tärkeää ja minkälaisia ideoita heillä on. Myös ympäristön suunnittelussa ja kestävä kehityksen edistämisessä on alettu keräämään lasten tietoja. Lapset ovat esimerkiksi saaneet olla erityisasiantuntijoina ideoimassa leikkipuistoa ja uutta päiväkotirakennusta. Asiantuntijat ovat tavanneet lapsia ja he ovat kuunnelleet lasten näkemyksiä. Lapsille tärkeintä osallisuutta saattaisi kuitenkin olla se, että he saisivat vaikuttaa elinpiiriin, jos-

sa he kasvavat, leikkivät, keksivät, oppivat, nauttivat ja ponnistelevat. Aikuiselta se vaatisi syventymistä aiheeseen. Lasten kanssa toimivilla aikuisilla on todettu olevan käsityslukko, mikä estää lasten ajatusten huomaamisen. Tämä lukko olisi avattava ja aikuisten olisi uskallettava tarkastella toimintaa lapsen näkökulmasta ja pysähtyä miettimään, mitä on nähnyt ja kuullut lapsilta. Tämän jälkeen osallistava toiminta alkaa muotoutua. (Stenius & Karlsson 2005, 8.)

Osallisuuden nähdään olevan tunne yksilössä eli ihminen kokee tunteen, että hän on osallinen. Osallisuus on erittäin yhteisöllistä ja vastavuoroista eli sitä ei ole ilman toista ihmistä. Tässä on ajatus siitä, että kun ihmiset haluavat kuunnella toisiaan, niin he toimivat yhdessä. Näin ollen osallisuus ei ole vain yksilön ja ryhmän tunne, vaan se näkyy konkreettisina tekoina ja tapana toimia toisten kanssa. Me voimme kuunnella ihmisiä monella erilaisella tavalla. Usein käy helposti siten, että me kuulemme, mutta me emme kuuntele aktiivisesti. Kerronnasta jää silloin mieleen itseä kiinnostavat ja omia ennakkokäsityksiä tukevat asiat. Toisaalta me voimme myös kuunnella vastavuoroisesti asettumalla toisen asemaan. Silloin ei ainoastaan kuunnella sitä, mitä minä haluan kuulla, vaan voidaan myös kuunnella, mitä toinen haluaa kertoa. Voidaanpa ajatella, että korvat ovat niin sanotusti päinvastaisessa asennossa, toista ihmistä kohden. Silloin ajatellaan, että tuolla tavalla sinä ajattelet ja tämän takia sinä pidät sitä tärkeänä. (Stenius & Karlsson 2005, 8.)

Lapsilla on taitoa olla kuuntelijana. Kuinka muuten lapset voisivat leikkiä, jos he eivät kykenisi vastavuoroiseen kuunteluun. Leikissä osataan myös asettautua toisen asemaan. Aikuiset sen sijaan haluavat muuttaa ja ojentaa lasta, jolloin heidän toimintansa päämääränä on lapsen ujuttaminen aikuisen luomaan uomaan. Näin ollen aikuisilla toisen asemaan asettuminen vaatii useimmiten harjoittelua. Käytännössä pitäisi harjoitella vastavuoroista kuuntelua sekä aikuisten että lasten kesken. Tämän jälkeen voidaan lasten kanssa yhdessä löytää osallistavia toimintatapoja. (Stenius & Karlsson 2005, 9.)

6 TOIMINNALLISEN OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

6.1 Miksi toiminnallinen opinnäytetyö?

Toiminnallisessa opinnäytetyössä ja tutkimuksellisessa opinnäytetyössä on jotain samankaltaisuutta, mutta niissä on selkeitä eroavaisuuksia. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tehdään jokin tuotos, kun taas tutkimuksellisessa opinnäytetyössä lopputuotos syntyy useimmiten tutkimusraportin muodossa. Toiminnallinen opinnäytetyö vaatii myös eri vaiheissa mukana olevia toimijoita, kun taas tutkimuksellisessa opinnäytetyössä opiskelija toimii keskeisenä toimijana. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tuotosta tehdään dialogisessa tai trialogisessa vuorovaikutussuhteessa tietyssä toimintaympäristössä. Tutkimuksellisessa otteessa vuorovaikutus on puolestaan enemmän monologista eli yksisuuntaista tiedon keruuta tai vaihtoa. (Salonen 2013, 5-6.)

Alusta asti on itselleni ollut selvää, että haluan tehdä toiminnallisen opinnäytetyön. Ajatukseni oli, että haluaisin työstää jotain konkreettista lasten kanssa. Siihen ajatukseen peilaten perehdytyskansion tekeminen on vastaus toiveisiini. Aihe on myös sellainen, josta en löytänyt vastaavia tuotoksia, joten se antoi työstämislle oman lisämausteensa ja asetti oman haasteensa. Toisaalta on hienoa lähteä tekemään jotain sellaista, mitä en ole aiemmin nähnyt. Ajatus siitä, että parhaimmillaan perehdytyskansio mahdollisesti kehittää tutustumisvaiheen käytäntöä, antaa motivaatiota työskentelyyn.

Toiminnallisen opinnäytetyön toteuttamistavan yksi osa on selvityksen tekeminen. Toiminnallisen osion lopullinen tuotos on aina jokin konkreettinen tuote, kuten kirja, ohjeistus, tietopaketti tai tapahtuma. Sen vuoksi raportoinnissa on kerrottava konkreettisen tuotoksen saavuttamiseksi käytetyt keinot. Toiminnallisessa opinnäytetyössä pyritään viestinnällisin ja visuaalisin keinoin luomaan kokonaisuus, josta voi tunnistaa tavoitellut päämäärät. Tuotoksessa on muun muassa kiinnitettävä huomiota teksteihin, että ne suunnitellaan kohderyhmää palveleviksi ja mukautetaan ilmaisun tekstin sisältöä, tavoitteita, vastaanottajaa ja tekstilajia palveleviksi. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51.)

Toteutustapaa valitessa on hyvä miettiä, mikä on muoto, jossa idea kannattaa toteuttaa, jotta se palvelisi parhaiten kohderyhmää. Yleensä tuotetuista tietopaketeista on tuotettu

painotuotteita, koottu kansioita tai tehty sähköisiä versioita. Opinnäytetyöstä tuotettavan tuotteen opiskelija tai toimeksiantaja maksaa itse. Se puolestaan vaikuttaa siihen, millainen paperinlaatu valitaan tai minkälaisia kuvia materiaaliin havainnollistamiseksi tai elävöittämiseksi tuotetaan ja tehdäänkö tuotteesta mustavalkoinen vai monivärinen. Yksi tavoite on, että tuote on omaksi edukseen ja on yksilöllinen ja persoonallisen näköinen. Sekin on hyvä pohtia, millaisen huomioarvon tuote suunnitellussa muodossa kohderyhmässä saavuttaa. Opinnäytetyön pääasialliset kriteerit ovat tuotteen muoto, käytettävyys kohderyhmässä ja käyttöympäristössä, asiasisällön sopivuus kohderyhmälle, tuotteen houkuttelevuus, informatiivisuus, selkeys ja johdonmukaisuus. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51–53.)

Kun mietin perehdytyskansion ulkonäköä, niin oma ajatukseni oli, että tulen sen tekemään kansiomuodossa. Kuitenkin se mietitytti, että varsinkin syksyisin saattaa lapsiryhmässä aloittaa monta uutta lasta, jolloin yksi kansio ei riitä. Otin asian puheeksi työpaikalla ja sieltä heitettiin ilmaan ajatusta, että olisiko perehdytysoppaasta mahdollista tehdä sähköistä versiota. En tyrmännyt suoralta kädeltä ajatusta, vaan lupasin harkita asiaa. Koska kansion tarkoitus on havainnollistaa lapselle, millaiset tilat ja välineet päiväkodissa on, se tarkoittaa, että valokuvien on oltava värillisiä. En kuitenkaan nähnyt ongelmana sitä, koska nykyisin tulostimet mahdollistavat sen.

Oppaiden, ohjeistusten, käsikirjojen ja tietopakettien kohdalla on tärkeää miettiä lähdekritiikkien merkitystä. On pohdittava, mistä tiedot hankitaan eli esimerkiksi kirjallisuudesta, tutkimuksista, internetistä tai ohjeista. Silloin on tärkeää varmistaa, miten tietojen oikeellisuus varmistetaan. Opinnäytetyössä on tärkeää kuvata erittäin konkreettisesti, miten tietoa on hankittu tai käytännön toteutusta on viety eteenpäin. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 53–55.)

6.2 Laadullinen tutkimusmenetelmä

Toiminnallisessa opinnäytetyössä laadullinen tutkimusasetelma palvelee tilanteissa, jossa on tarkoitus toteuttaa ideaa, joka nojautuu kohderyhmän näkemyksiin. Aineiston keräämisen keinoina ovat yksilö- tai ryhmähaastattelut riippuen siitä, millaista tietoa selvityksestä halutaan oman idean sisällöksi. Kysymykset muotoillaan alkamaan sanoilla mitä, miten, miksi, jotta vastaajan on helpompi kuvata ja selittää ajatuksiaan ja näke-

myksiään. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu ja vapaa tapa kerätä aineistoa. Toiminnallisessa opinnäytetyössä se on toimiva tapa, kun halutaan kerätä tietoja jostain tietystä teemasta. Teemahaastattelu on yleisin aineiston keruutapa toiminnallisissa opinnäytetyöissä. Haastatteluja voidaan toteuttaa haastatteluna kasvotusten paikalla tai puhelinhaastatteluna. (Vilka & Airaksinen 2003, 63.)

Haastattelutapa valitaan useimmiten sen mukaan, millaista ja miten tarkkaa tietoa opinnäytetyössä tarvitaan. Toiminnallisessa opinnäytetyössä yleensä riittää niin kutsuttu suuntaa antava tieto, joten haastattelujen puhtaaksi kirjoittaminen ja litterointi eivät ole niin täsmällisiä ja järjestelmällisiä, kuin tutkimuksellisessa opinnäytetyössä. Yleensä litterointi keskitetään sisällön tuottamiseen tarvittuun tietoon, joka on kohderyhmän näkökulmasta mielekästä. Teemahaastattelun kysymykset ovat avoimia asiaan ja teemaan liittyen. Aineiston keräämisessä on tärkeää, että aineistossa kuvataan riittävän kattavasti ongelmaa, mitä lähdetään ratkaisemaan selvityksen avulla. Aineiston määrällä ei ole niinkään isoa merkitystä, vaan aineiston laadulla. Laadun kriteereinä ovat aineiston monipuolisuus, ja vastaako se opinnäytetyön sisällöllisiä tavoitteita ja kohderyhmän tarpeita. (Vilka & Airaksinen 2003, 63–64.)

Ajatukseni on alusta alkaen ollut, että työstän kansiota yhdessä lasten kanssa, joten oikeastaan ainoaksi työskentelytavaksi jää teemahaastattelu. Kukapa osaisi kertoa päiväkodin arkitoimista parhaiten kuin lapsi. Uusien lastenkin on todennäköisesti helpompi samaistua arkitodellisuuteen, kun kuvaajana on toinen lapsi. Koska aiheena ovat päiväkodin arkitilanteet, kokosin teemat sen mukaan. Lasten haastattelemisen asettaa kuitenkin oman haasteensa, jotka on hyvä tiedostaa. Kun aikuiset haastattelevat lasta, ei välttämättä osata kysyä asioita lapsilähtöisesti, kuten millaista on lapsen oleminen, millaisia ovat lapsen kokemukset ja millaista on lapsen asemassa toimiminen. Useimmiten haastattelukysymykset on tehty aikuiskeskeisestä näkökulmasta ja ne eivät ole merkityksellisiä lapsen näkökulmasta. Lapsille kysymysten asetteleminen on haasteellista, koska aikuinen näkee maailman eri tavalla kuin lapsi. Useimmiten lapset mielellään kertovat omista leikeistään, kavereistaan ja asioista, joista pitävät tai eivät pidä sekä mitä tekevät kotona. (Kyrönlampi 2011, 23.)

Haastattelutilanteissa non-verbaalinen ilmaisu, katse ja hymy, on tärkeässä roolissa, koska niillä voidaan tukea lasta. Lapsen kannalta on tärkeää, että aikuinen haastattelutilanteessa viestittää niin ei-kielellisellä kuin kielellisellä viestinnällä, että hän on juuri

lasta varten. Lapsi saa kokea tunteen, että aikuinen haluaa kuunnella häntä, mitä hänellä on aikuiselle kerrottavaa. Haastattelutilanteesta olisi hyvä järjestää sellainen, että sekä lapsi että aikuinen nauttivat yhdessäolosta. (Kyrönlampi 2011, 24.)

Molemminpuolinen yhdenvertaisuus ja kunnioitus ovat hyvä perusta soljuvalle ja demokraattiselle vuoropuhelulle. Silloin niin lapsilla kuin aikuisilla on tilaa esittää omia ajatuksiaan ja pohdintojaan. Tällöin keskustelu kulkee niin sanotusti ketjumaisesti, eivätkä keskustelijat tiedä vastauksia etukäteen. Haastattelun olisi hyvä muistuttaa tavallista arkipäivän keskustelua eli jutustelua. Sillä saadaan aikaan hyvää haastattelu henkeä, missä lapsen ja aikuisen keskustelu etenee dialogisessa ja tasavertaisessa vuorovai-
kutuksessa. (Kyrönlampi 2011, 26.)

7 PEREHDYTYSKANSION TYÖSTÄMINEN

7.1 Suunnittelu

Kun aloin suunnitella, kuinka työstän perehdytyskansiota lasten kanssa, halusin heidän ääneensä kuuluviin. Sen vuoksi valitsin teemahaastattelun, koska sillä saan parhaiten kerättyä tarvitsemani tiedot. Koska en itse työskennellyt ryhmässä, jossa halusin kansiota työstää, sovin ryhmän henkilökunnan kanssa ensimmäisen työskentelyajankohdan. Ennen työskentelyn aloittamista, kysyin lasten vanhemmilta luvan, saavatko lapset osallistua perehdytyskansion tekemiseen. Kerroin lupalapussa (Liite 2) opinnäytetyöni aiheen, päivähoitoon tutustumisen merkityksestä lapselle sekä perehdytyskansion tarkoituksesta. Kerroin myös, miten työstän perehdytyskansiota lasten kanssa ja aikomuksesta videokuvata työskentelyämme. Videomateriaali tulee vain omaan käyttöni ja lähinnä kerään niistä lasten kertomukset. Kun kansio on tehty valmiiksi, hävitän materiaalin. Samoin kerroin vanhemmille, etten tule opinnäytetyössäni mainitsemaan lasten nimiä ja jos valokuvissa näkyy lapsia, niin kysyn erikseen luvan kuvan käyttämiseen. Koska lapsiryhmässä toimitaan pienryhmäperiaatteella, olimme henkilökunnan kanssa sopineet, että työskentelen ryhmissä, jossa lapset ovat 4-6-vuotiaita. Laitoimme luvan kahdeksalle lapselle ja sain myönteisen päätöksen kaikilta.

Seuraavaksi suunnittelin, miten ensimmäisellä kerralla käsittelemme asiaa, että lapset pääsisivät käsitykseen, mistä työskentelyssä on kyse. Ajatukseni oli, että ensimmäisellä kerralla lapset ”tapaisivat” hahmon, joka ei ole koskaan ollut päiväkodissa ja lapset voisivat kertoa hänelle, millainen paikka päiväkotia on. Tuokio keskittyy pääsääntöisesti keskustelulle. Lopuksi oli tarkoitus kerätä tietoa, millainen päivän kulku ryhmässä on. Sen jälkeen sovin ryhmän henkilökunnan kanssa kolme kertaa, joissa työstäisimme kansion sisältöä. Ajattelin, etten jatkossa haastattele lapsia koko ryhmänä, vaan ottaisin pöydän ääreen kaksi tai kolme lasta kerrallaan ja juttelisimme eri teemoista. Tarkoitus oli myös, että lapset saisivat kertoa, mistä asioista otetaan valokuvia ja mahdollisesti he itsekin saisivat ottaa valokuvia.

7.2 Työskentely lasten kanssa

Ensimmäisellä tapaamiskerralla, kokosin lapsiryhmän heidän tiloissaan olevalle sohvalle. Koska kaikki lapset eivät olleet minulle tuttuja, niin esittelin ensin itseni ja kävimme sen jälkeen läpi kaikkien lasten nimet ja iät. Ryhmässä oli yksi 4-vuotias, kolme 5-vuotiasta ja neljä 6-vuotiasta lasta. Lapsista kolme oli tyttöjä ja viisi poikaa. Ensimmäinen keskusteluteema meillä oli, millaista oli tulla päiväkotiin ensimmäistä kertaa. Kysymyksellä lähinnä tarkoitin tutustumiskäyntiä. Lapsilta vastaukset olivat yhden ja kahden sanan mittaisia ja he hieman ujostelivat. Koska lapsilla tilanne hieman jännitti, niin siirryin nopeasti aiheeseen, jossa lapset saivat kertoa, miksi päiväkotiin on kiva tulla. Aihe oli ilmeisesti helpompi asia kertoa, joten lapsilta alkoi tulla juttua useammasta suusta yhtä aikaa niin, että jouduin keskeyttämään sen ja annoin jokaiselle mahdollisuuden kertoa asiansa.

Seuraavaksi aloimme muistella, millainen oli ensimmäinen päiväkotipäivä. Ensin lapset saivat viittaamalla kertoa, ketkä muistavat heidän ensimmäisen päivänsä. Neljä lasta nosti kätensä ylös. Vastauksista nousi selkeästi esille se, että heitä jännitti kovasti se, onko päiväkodissa yhtään tuttua. Kuitenkin lapset totesivat, että kun he tutustuivat kaverihin, niin sen jälkeen päiväkoti tuntui kivalta paikalta. Minulla ensimmäiset kylmät väreet nousivat pintaan, kun yksi lapsi kuvasi melko tarkastikin miltä hänessä tuntui automatkalla. Ajattelin etukäteen, että tunteiden kertominen voi olla lapsille haasteellista, mutta hienosti lapset pystyivät kuvailemaan niitä.

Sen jälkeen otin esille laatikon, jonka sisällä oli vieras, joka ei ole koskaan ollut päiväkodissa. Vieras oli käsinukkeissa, joka ei meinannut uskaltaa tulla esille lasten nähtäväksi. Kerroin, että sitä jännittää todella paljon ja se haluaisi tietää, mitä päiväkodissa tapahtuu. Jokainen lapsi sai käydä silittämässä kissaa ja kertoa jotain päiväkodista. Tämän jälkeen kerroin lapsille, että he saavat tehdä kansiota, jossa kerrotaan uusille lapsille, millainen paikka päiväkoti on. Kävimme tuokion lopuksi läpi, millainen päiväjärjestys ryhmässä on. Tuokion kesto oli noin 40 minuuttia. Yhdessä vaiheessa lapsilla esiintyi sen verran levottomuutta, että kävimme toisessa huoneessa leikkimässä ”ompeelukone”-leikkiä eli lapset hyppivät yhdellä jalalla niin pitkään kuin jaksoivat. Sen jälkeen he jaksoivat tuokion loppuun asti.

Toiselle tuokiolle osallistui kuusi lasta, joten otin kaksi lasta kerrallaan pöydän ääreen ja keskustelimme lasten kanssa erilaisista asioista. Käsiteltävät teemat olivat päiväkotiin tulo aamulla ja kotiinlähtö, päivälepo, ulkoilu sekä aamupala, välipala ja lounas. Olin jakanut teemat siten, että parit käsittelivät omaa aihetta eikä siten, että kaikki käsittelivät kaikkia aiheita. Minulla ei ollut valmiita kysymyksiä, vaan annoin lasten kertoa vapaa- muotoisesti, mitä ajatuksia teemat heissä herättävät. Jos oli tarvetta, niin esitin selventäviä lisäkysymyksiä. Osalla lapsista juttua riitti kiitettävästi, osalle lapsista kertominen oli niukkasanaista. Toinen tapaamiskertamme kesti noin puoli tuntia.

Kolmannella kerralla lapset pääsivät vierailulle esikouluryhmän tiloihin, koska heidän omissa tiloissaan ei ollut vapaata huonetta työskentelylle. Tällä kertaa käsiteltävät teemat olivat erilaiset tuokiot kuten musiikki, jumppa ja mörriretki. Työskentelyssä oli mukana seitsemän lasta, joten tällä kertaa toimin siten, että otin kaksi tai kolme lasta kerrallaan pöydän ääreen. Muut lapset saivat sillä aikaa leikkiä esikoulun leikkivälineillä. Tämä tuokio kesti noin 25 minuuttia.

Viimeisellä kerralla paikan päällä olivat kaikki kahdeksan lasta. Käsiteltävät teemat olivat leikki, viiskarituokio ja askartelut. Tällä kertaa työstimme asioita siten, että kaikki saivat kertoa kaikista osa-alueista. Halusin saada näistä aiheista mahdollisimman paljon lasten ajatuksia, joten sen vuoksi päädyin tällaiseen ratkaisuun. Huomasin, että lapsille oli melko haasteellista kertoa, mitä viiskari- ja askartelutuokioilla tapahtuu. Lapset eivät muistaneet, mitä kaikkea he ovat tehneet tai millaisia asioita he ovat harjoitelleet. Sain esittää lisäkysymyksiä lukemattoman määrän, että materiaalia tuli riittävästi kyseisiin aihealueisiin. Tuokio kesti noin puoli tuntia.

Yksi tavoitteeni oli, että lapset saisivat osallistua valokuvien ottamiseen ja saisivat vaikuttaa mistä valokuvia otetaan. Toteutin tämän siten, että kun ryhmä oli ulkoilemassa, menin sinne kameran kanssa ja annoin lasten ottaa kuvia. Viimeisen tuokion jälkeen otin mukaani viisi lasta ja kävimme ruokalassa ottamassa kuvia. Lepohuoneessa ja eteistiloissa lapset saivat kuvata itse mitä halusivat. Lapset myös näyttivät mistä leluista kuvat otetaan ja osa halusi myös rakentelujutuista tehdä jonkun rakennelman, jonka minä sitten kuvasin. Ajanpuutteen vuoksi en kuitenkaan pystynyt lasten kanssa ottamaan kaikkia kuvia ja työstimään asiaa heidän kanssaan vaan minä tein ne loppuun.

7.3 Perehdytyskansion työstäminen

Kun lähdin kokoamaan perehdytyskansiota, aloitin työskentelyn käymällä läpi videomateriaalin. Videoita katsellessani, litteroin lasten jutustelua sanasta sanaan. En kuitenkaan kirjoittanut ylös kaikkia puheita, vaan sellaiset kommentit, joita mahdollisesti tulisi perehdytyskansioon. Tämän jälkeen kävin läpi kaikki valokuvat ja poistin kuvat, jotka olivat epäonnistuneita otoksia.

Näiden vaiheiden jälkeen otin yhden teeman kerrallaan ja kokosin teemasivulle lasten sanomiset, valokuvat ja lisäsin omaa kerrontaani. Kansion ensimmäinen teema on päivähoiton aloitus, jossa mietin, kuinka saan sivut elävöitettyä, kun siihen teemaan ei ollut valokuvia. Muistin, että minulla on nalletunnekortit, joissa karhut kuvaavat erilaisia tunteita. Selailin kuvia läpi ja valitsin sellaisia kortteja, jotka ilmentävät päivähoiton aloituksen tunteita. Totesin, että sellainen ratkaisu oli toimiva ja toi aiheen käsittelyyn siihen kaivatun ulottuvuuden. Nallet kertovat omilla ilmeillään, että päivähoiton aloitus on jännittävä ja mahdollisesti silloin saattaa itkettääkin, mikä ei haittaa. Samoin halusin kuitenkin tuoda toisen näkökulman eli kun päiväkotia on tuttu paikka, niin sen jälkeen se on kiva paikka.

Lapsille on tärkeää tietää, ketkä heitä hoitavat päiväkotiryhmässä, joten ryhmästä kertovalla sivulla on valokuva heistä. Yritin kertoa lapsiryhmän toiminnasta mahdollisimman selkeästi, että lapset ymmärtävät, minkä ikäisiä lapsia ryhmässä on ja että heidät on jaettu kolmeen ryhmään. Samoin toin sillä sivulla esille, että ensimmäisenä päivänä kaikki lapsiryhmässä olevat henkilöt, eli lapset ja aikuiset, auttavat lasta tutustumaan uusiin kavereihin ja päiväkodin elämään.

Sen jälkeen kokosin teemat suurin piirtein samaan järjestykseen, kuin mikä on päiväkodin päiväjärjestys. Eli ensin kerrotaan, mitä tapahtuu kun aamulla tullaan päiväkotiin ja siitä edetään aamupalalle ja aamupäivän toimintoihin jatkuen ruokailuun, lepohetkeen, välipalaan ja kotiin lähtöön. Kirjoitin ensin lasten kertomuksia sitaatteihin ja lisäsin tarvittaessa omaa kerrontaa yleiseen osioon, jos lasten ajatuksia oli niukasti. Sijoittelin kuvia vaihtelevasti sivuille, mutta pidin huolen siitä, ettei niitä tule liikaa. Pyrin sijoittamaan sivuille sellaiset kuvat, jotka kuvaavat parhaiten käsiteltävää teemaa. Sivuja suunnitellessa pidin huolen, että sivut säilyisivät mahdollisimman selkeinä.

Kansion loppuun kokosin vanhempien sivut, johon kirjoittelin asioita, joista vanhempien on hyvä tietää. Lisäsin sinne myös päiväkodin päiväjärjestyksen, jotta vanhemmat tietävät, millainen on päivänkulku. Samoin ensimmäisellä sivulla lähestytään vanhempia kertomalla, miten suuri elämänmuutos päivähoiton aloitus on lapselle ja kuinka tärkeää on, että päiväkotiin tutustutaan jo etukäteen. Samoin siinä kerrotaan, mikä tarkoitus perehdytyskansiolla on ja mistä asioista se koostuu.

7.3 Palautteen keruu ja niiden hyödyntäminen

Kun olin saanut tehtyä perehdytyskansiosta ensimmäisen version valmiiksi, luetutin sitä päiväkodin työntekijöillä. Ensimmäisestä versiosta puuttui muutamia kuvia. Palaute oli alusta lähtien ainoastaan vain positiivista ja kehitysehdotuksia ei oikeastaan tullut juuri laisinkaan. Palautteissa erityisesti kiiteltiin kansion selkeydestä ja sen sisältöä pidettiin riittävänä. Erityisesti lasten sanomisista pidettiin, koska siten kansiossa näkyy lasten ääni. Kuitenkin joissakin palautteissa tuotiin esille se, että saisiko lasten sanomiset selkeämmin esille. Olin päätenyt sellaiseen ratkaisuun, että lasten sanomiset ovat sitaateissa. Sen kuultuani, laitoin lasten kommentit isommalla fontilla, jotta ne näkyisivät paremmin, mutta en ollut itse tyytyväinen lopputulokseen.

Päiväkodit avasivat ovensa kesälomapäivystyksen jälkeen elokuun alussa ja toimitin perehdytyskansion yksikköön, jossa olin sitä lasten kanssa työstänyt. Noin viikon päästä siitä, kävin hakemassa kansion pois ja juttelin samalla henkilökunnan kanssa, mitä he kansiosta ajattelivat. Kansion sisältöön oltiin tyytyväisiä ja kenelläkään ei edelleenkään ollut siihen lisättävää tai kehitysehdotuksia. Eräässä ryhmässä nostettiin esille ajatusta siitä, että voisiko kansio toimia talon esitteenä. Koska päiväkotia on vuoden verran toiminut uusi yksikkö, niin päiväkotiesitettä ei talosta löydy. Oma vastaukseni siihen ajatukseen oli, että jos he itse haluavat, niin minun puolestani he voivat käyttää sitä päiväkotiesitteenä, vaikka siihen tarkoitukseen kansiomalli voi olla melko laaja. Lisäsin perehdytyskansion loppuun sivun, josta löytyy päiväkodin yhteystiedot.

Kansiosta puuttui kuvia, jotka ovat koulun tiloissa, joten kävin ottamassa niistä kohteista valokuvat ja jatkoin kansion työstämistä edelleen. Näytin kerran kansiota erään päiväkodin johtajalle ja hän kiinnitti huomiota lasten kommentteihin ja tekstisisältöön. Kävimme keskustelua siitä, kuinka lasten kommentit saataisiin selkeämmin esille ja hän

ehdotti puhekuplien käyttöä. Joillakin sivuilla oli otsikon alla niin sanotusti selitysteksti, jossa kuvattiin lyhyesti mitä kyseisellä teemalla tarkoitetaan. Joissakin osioissa sitä ei ollut, vaan sivut sisälsivät ainoastaan lasten kommentit. Hän ehdotti, että kannattaisiko joka sivulla olla lyhyt selitysteksti ja sitten lasten kommentit.

Näiden palautteiden perusteella perehdyin kirjoitusohjelman sisältöön, kuinka iso prosessi puhekuplien lisääminen olisi. Monien kokeilujen jälkeen sain todeta, että eihän se olekaan iso homma ja niinpä aloin muokkaamaan lasten kommentit puhekuplien muotoon. Totesin, että kansio on huomattavasti paljon selkeämpi, kun lasten ajatukset erotuvat selvästi sivuilta. Lisäsin joka sivulle niin kutsutut selitystekstit. Puhekuplien myötä jouduin asettelemaan myös kuvat uudestaan. Jäin kuitenkin pohtimaan puhekuplia, että onko se vähän hassua jos ne ovat sivuilla ilman kertojaa. Puhekuplitetun kansion ensimmäisessä versiossa ”päivähoidon aloitus”-sivuilla olevat nallet olivat kivan näköiset, kun lisäsin puhekuplat siten kuin ne puhuisivat. Sain tähän myös vahvistuksen yhdestä palautteesta. Niinpä minä valitsin nallekorteista sellaisia kuvia, joita voisin lisätä joka sivulle elävöittämään kerrontaa. Tämän jälkeen aloin itse olla melko tyytyväinen kansion sisältöön ja olin valmis luovuttamaan kansion päiväkodin käyttöön.

Perehdytyskansioista olen tehnyt kaksi kansiota, joissa molemmissa on samanlainen sisältö. Jos päiväkodilla halutaan toisessa samankaltaisessa ryhmässä ottaa kansio käyttöön, niin heidän on muutettava sivua, jossa kerrotaan lapsiryhmästä johon lapsi on mennossa hoitoon. Muutenhan kansion sisällön voi säilyttää samanlaisena. Sen sijaan esi-kouluryhmien kanssa olemme keskustelleet siitä, että kun heidän sisältönsä on hieman erilainen kuin tavallisessa päiväkotiryhmässä, niin heidän on muutettava tekstit heidän toimintaansa vastaavaksi tai sitten heidän on tehtävä oma kansio. Olen toimittanut päiväkodille Word-tiedoston, jotta he jatkossa voivat itse muokata ja päivittää sisältöä tarpeen mukaan. Kansio on myös tallennettu pdf-versiona, joten henkilökunnan toive sähköisestä versiosta jonka voisi lähettää sähköpostissa, on myös toteutettu. Sitä on ilmeisesti myös kokeiltu päiväkodilla lähettämällä tiedosto jokaiselle henkilökuntaan kuulvalle sähköpostissa, jotta he tutustuisivat kansioon. Sähköinen versio mahdollistaa myös sen, että jos päiväkoti haluaa, he voivat liittää perehdytyskansion päiväkodin omille nettisivuille. Itse kuitenkin ajattelen, että nyt jokaiselle perheelle voidaan lähettää sähköinen versio, jonka perhe voi tallentaa tietokoneelle muistoksi päiväkotivuosista.

8 POHDINTA

Olen tämän prosessin aikana kovasti pohtinut sitä, kuinka tärkeää lapsille on päiväkotiin tutustuminen heijastaen ajatusta siihen, että kuinka iso muutos päivähoiton aloitus on lapsen elämässä. Sen vuoksi kokosin tähän opinnäytetyöni kirjalliseen osioon nykyiset tutustumiskäytännöt, mistä jokainen voi pohtia, ovatko nykyiset käytännöt riittäviä. Nykyisiä tutustumiseen liittyviä käytäntöjä ovat vastuuajkuisuus, aloituskeskustelu sekä tutustumiskäynnit. Vanhemmat ovat pääsääntöisesti olleet tyytyväisiä näihin tutustumistapoihin, mutta ovatko ne kuitenkin olleet lapsille riittäviä. Monet vanhemmat pyrkivät siihen, että he käyvät lapsen kanssa tutustumassa useampana päivänä, mutta näin ei toteudu kaikkien lasten kohdalla. Kaikki vanhemmat eivät koe tarpeellisenä sitä, että he kävisivät lapsen kanssa tutustumassa, koska ajattelevat, että lapsi kyllä tulee pärjäämään hyvin.

Onko perehdytyskansiolle käyttöä varhaiskasvatuksen kentällä? Kun tiedämme, kuinka monin tavoin lasta voidaan tutustuttaa päiväkodin arkeen, niin ovatko ne kuitenkin riittäviä. Oma kokemukseni on, että alle 3-vuotiaiden lasten kohdalla on konkreettinen tutustuminen päiväkodin arkeen todella tärkeää. Olemme toivoneet vanhemmilta, että he järjestäisivät mahdollisimman paljon aikaa lapsen tutustumiseen päiväkodin tiloissa. Isompien lasten kohdalla olen huomannut, että kaikilla vanhemmilla ei ole mahdollisuutta järjestää pitkää tutustumista ennen hoidon aloitusta. Useammat vanhemmat ajattelevat, että heidän lapsensa kyllä pärjää, kun käydään pari kertaa katsomassa mitä päiväkodissa tapahtuu. Perheessä voi myös olla tilanne, että hoidon aloittaa useampi lapsi, jolloin pienempien tutustumiseen panostetaan enempi ja isommat jäävät vähemmälle tutustumiselle. Tai kun vanhempi työllistyy äkisti, niin voi olla, että hoitopaikassa ehdittään käydä kerran katsomassa millainen paikka on.

Perheille perehdytyskansio voi olla hyvä väline tutustua päiväkotiin. Vanhemmilta vaaditaan vain aikaa, että he voisivat yhdessä lapsen kanssa katsoa kansiota ja jutella, jos lapsella herää kysymyksiä. Kuten olen jo tuonut esille, lapsille asioiden konkretisointi on tärkeä asia. Erityisen tärkeää se on perheissä, jossa lapsi aloittaa päivähoiton ensi kertaa. Senpä vuoksi kansio avaa mahdollisuuden nähdä, mistä uudessa elämänvaiheessa on kyse. Silloin ei välttämättä vanhemmillakaan ole tietoa, mitä päiväkodissa oikeastaan tehdään.

Olen työskennellyt pitkään päiväkodissa ja kohdannut lukemattomia perheitä. Melko usein kuulee vanhempien sanovan, että olisi kiva tietää mitä päiväkodissa tehdään, jolloin sitä heille avataan. Kun aloin työstämään perehdytyskansiota, mietin kovasti, voisiko se enemmän avata päiväkodin arkea. Ajattelin, että tässä olisi suuri mahdollisuus saada työhön erityisesti lasten näkökulmat eli kuinka lapset kokevat päiväkotipäivän erilaiset tapahtumat. Kun suunnittelin perehdytyskansion työstämistapaa, mietin, kuinka saisin parhaiten lasten näkökulman esiin. Mietin myös sitä, missä laajuudessa annan lasten vaikuttaa kansion sisältöön. Onko koko kansion sisältö vain lapsen kertomaa ja annanko lasten itse ottaa kaikki valokuvat. Suunnitteluvaiheessa ajattelin, että kerään materiaalia lasten kanssa niin paljon kuin mahdollista ja kansiota kootessa katson onko materiaali kuinka käyttökelpoista.

Työskentely 4-6-vuotiaiden lasten kanssa osoittautui hyvin toimivaksi ratkaisuksi. Lapset osasivat hyvin kertoa omia kokemuksiaan käsiteltävistä aiheista ja osalla kerrontaa tuli mukavasti. Ryhmässä oli pari lasta, joilla sanallinen tuottaminen oli melko niukkaa, mutta sain heiltä koottua materiaalia johdattavilla kysymyksillä. Minulla ei ollut mitään valmiita kysymyksiä, vaan ainoastaan käsiteltävät teemat. Tämä mahdollisti sen, että jos lapset osasivat kertoa päiväkodin tapahtumasta, niin annoin heidän kertoa sen omalla tavallaan. Siten sain parhaiten lapsen äänen kuuluville.

Lasten kanssa työskennellessä ainoa harmittava asia oli se, että en saanut järjestettyä riittävästi aikaa työskentelyyn. Keräsin materiaalia toukokuun aikana, koska kesäkuussa se ei enää ollut mahdollista siirryttyäni toiseen päiväkotiin. Aikaa oli kuitenkin riittävästi lasten haastatteluun ja sain koottua tarpeellisen materiaalin heidän kanssaan. Ainoa mihin aikaa ei jäänyt, oli valokuvaaminen lasten kanssa. Lapset pääsivät kuitenkin kuvaamaan muutaman valokuvan, mutta tällä kertaa suurin osa on minun itseni ottamia. Kun alan tekemään perehdytyskansiota toiseen päiväkotiin, joka on nykyinen työpaikkani, haluaisin kokeilla, millainen on lasten näkökulma päiväkotitilojen kuvaamisessa. Lapset saivat kuitenkin vaikuttaa muun muassa siihen, mistä leluista valokuvia otetaan. Osa halusi jopa rakentaa erilaisia rakennelmia rakentelusarjoista.

Perehdytyskansiota kootessani pohdin kovasti sitä, miten saan lasten äänen selkeimmin näkyville ja minkä verran laitan siihen aikuisten näkökulmaa. Samoin valokuvien asettaminen sivuille asetti oman haasteensa. Koko ajan pidin kuitenkin mielessäni, että sivujen sisältö on säilytettävä selkeänä ja yksinkertaisena. Aluksi erotin lasten kertoman

kursivoidulla tekstillä ja aikuisen kertomat asiat olivat tavallisella tekstillä. Kulutin kansion kokoamiseen yhden viikonlopun, joka oli mielestäni yllättävän vähän aikaa. Tosin tein kansiota melko intensiivisesti ja en juuri taukoja pitänyt.

Kun olin saanut tehtyä kansiota ensimmäisen version, halusin luetuttaa sitä työkaveireilla, koska kaipasin palautetta tehdystä työstä ja että olinko onnistunut siinä. Kansio sai kovasti kiitosta ja olin hämmästynyt kaikesta positiivisesta palautteesta. Kiitosta tuli erityisesti kansion selkeydestä ja lasten äänen kuuluville saamisesta. Kun muutin lasten kommentit puhekupliin ja lisäsin sivuille nallen kertomaan päiväkodin arjesta, totesin, että kansiohan muuttui huomattavasti lapsiystävällisemmäksi. Ajattelin, että nyt se saattaisi kiinnostaa lapsia enempi kuin ensimmäinen versio.

Aluksi mietin sitä, että lapset saisivat olla osallisina perehdytyskansion tekovaiheessa. Mietin kovasti ennen kansion työstämistä, että kuinka paljon antaisin lasten vaikuttaa kansion sisältöön. Koska aikataulu kävi kovin tiukaksi, lasten osallisuus jäi kansion kokoamisessa melko vähäiseksi. Annoin kuitenkin lasten äänen kuulua päiväkodin arjen kuvaamisessa. Millainen kansion sisällöstä olisi tullut, jos lapset olisivat saaneet päättää, mitä päiväkodin toimintoja kansiossa kuvataan? Millaisia valokuvia he olisivat ottaneet? Mitä valokuvia he olisivat halunneet valita kansioon? Siinäpä on kysymyksiä, jotka jäivät tällä kertaa vaille vastausta. Ajattelen kuitenkin, että jatkossa voisimme kokeilla sitä, millainen kansion sisällöstä tulisi, jos lapset saisivat osallistua sen kokoamiseen. Lasten osallistaminen kansion tekemisessä on mielestäni hyvinkin mahdollista, jota kannattaisi myös käyttää.

Mielestäni lasten osallisuus toteutui, kun lapset saivat osallistua kansion työstämiseen kerronnan muodossa. Osallisuutta oli myös se, että olen aikuisena ollut aidosti kiinnostunut, mitä lapset ajattelevat ja kertovat. Kun olen kirjoitellut lasten ajatuksia kansioon, olen nähnyt ne arvokkaina ja tärkeinä asioina päiväkodin arjen kuvaamisessa. Osallisuudessa ajatellaan, että kun vastapuolta kuunnellaan, niin kuullaan mitä toinen haluaa kertoa. Eli käytännössä ajatellaan, että tuolla tavalla sinä ajattelet ja sen vuoksi sinä pidät sitä tärkeänä. Minä halusin kuunnella, miten lapset kokevat päiväkodin eri arkitilanteet ja halusin tuoda jokaisen lapsen kertomat ajatukset kansioon muiden luettavaksi. Minä en oikeastaan jättänyt yhtään lapsen kommenttia pois, vaan käytännössä kaikki tuli kirjattua kansioon. Minusta oli tärkeää saada lasten näkökulmat myös uusien lasten kuultavaksi, joten sen vuoksi pidin lasten sanomaa erittäin tärkeänä.

Kun nyt arvioin työskentelyn tulosta, ajattelen, että kansio on lasten ja minun yhteinen tuotos. Olen monta kertaa tuonut esille, että ajanpuutteen vuoksi lasten osallistaminen kansion kokoamisessa jäi vähälle. Voisin myös ajatella siten, että jos olisin pysynyt siinä aikataulussa, minkä olin tutkimussuunnitelmaan asettanut eli olisin työstänyt kansiota lasten kanssa huhtikuun puolivälistä toukokuun loppuun, niin lapset olisivat saaneet osallistua enemmän kansion tekemiseen. Eli minulla itselläni on peiliin katsomisen paikka, kun annoin aikataulun lipsua siten, että aikaa työskentelyyn oli vain muutama kerta. Mutta jos asia käännetään toiselle kantille, niin olen tyytyväinen siihen, että saimme kansiosta näin hyvän tuotoksen muutamalla kokoontumiskerralla. Käytännössä se osoitti sen, että jos kansiota tehdään aikuisjohtoisesti, niin kansiota on mahdollista työstää vähäisemmällä tuntimäärällä. Jos kansiosta halutaan enemmän lasten näköinen, on aikaa varattava enempi.

Keräsin henkilökunnalta kirjallista palautetta kansiosta lyhyen kyselyn muodossa (Liite 3). Kysymyslapussa oli neljä kohtaa, joissa ensimmäiseksi kysyin, onko tällaiselle kansiolle tarvetta ja käyttäisikö työntekijä kansiota hyödyksi tutustumisvaiheessa. Päiväkodissa työskentelee 17 työntekijää, joista kymmenen antoi kirjallisen vastauksen. Kaikki kyselyyn vastanneet vastasivat molempiin kysymyksiin ”kyllä”. Kysyin myös, kuinka kansiota voisi vielä kehittää, vastauksista nousi esille, että koko voisi olla pienempi, kuten esimerkiksi esitteen tyyppinen, jonka voisi jakaa lapsille kotiin. Yhdestä palautteesta nousi esille, ettei päiväkodissa aina ehditä lukemaan vanhemman kanssa. Toisessa palautteessa ehdotettiin, että kansiosta koottaisiin yhdelle tai muutamalle A4-paperille keskeiset asiat ja se jaettaisiin vanhemmille. Näitä kehitysehdotuksia lukiessa pohdin sitä, onko ymmärretty täysin oikein, mikä on kansion idea. Kansion ajatushan on sellainen, että se annetaan uudelle lapselle kotiin lainaksi, jossa vanhemmat saavat yhdessä lapsen kanssa tutustua siihen rauhassa. Koska kansiosta on tehty myös pdf-versio, se voidaan lähettää sähköpostissa jokaiselle perheelle. Perhe voi tallentaa sen tietokoneelle tai tulostaa itselleen oman version, joka voidaan säilyttää muistona.

Kyselyssä pyysin myös antamaan risuja ja ruusuja kansiosta ja kaikki vastaukset olivat vain positiivisia. Kansiota kiiteltiin siitä, että siinä on mukava ja lukemaan houkutteleva ulkonäkö. Tekstejä pidettiin selkeinä ja helposti ymmärrettävinä. Myös lapsinäkökulmaa pidettiin hyvänä. Kuvia kiiteltiin siitä, että ne olivat selkeitä ja toivat tekstiin lisää mielenkiintoa. Nallen käyttämistä pidettiin hyvänä ja mukavana ideana. Monissa palaut-

teissa erityisesti nousi esille lasten kommenttien käyttämistä hienona ideana. Kansiota pidettiin selkeänä ja hyvänä kokonaisuutena. Kaiken kaikkiaan palautteista nousi esille, että kansio on hyvä idea jota tullaan varmasti käyttämään. Kaikki käymäni keskustelut monien henkilöiden kanssa ovat olleet samansuuntaisia ja olen yllätynyt siitä, että kukaan ei ole antanut negatiivista palautetta. Kirjoitan tähän yhden palautteen, joka erityisesti lämmitti minun mieltäni:

”Kansio on mahtava idea ja ihanasti toteutettu. Selkeät kuvat havainnollistavat hyvin erityisesti lapsille ja myös lasten vanhemmille mitä kaikkea päiväkodissa voi tehdä. Samoin mahtava idea laittaa ensimmäisille sivuille pikku-karhun kertomana, miltä lapsesta voi tuntua kun aloittaa päivähoidossa. Kansio soveltuu erittäin hyvin käyttööme ja on helposti muokattava. Suuret kiitokset sinulle, ison vaivan olet nähnyt!”

Yhdessä keskustelussa nousi esille sellainen ajatus, että lasten sanomiset olisivat enemmän lasten puhetta eikä niin kirjakieltä, kuin mitä kansiossa nyt on. Minä tuomasin siihen, että en ole juuri muuttanut lasten sanomisia kirjakielen muotoon, vaan kyllä ne ovat suoraa puhetta. Jäin vielä pohtimaan tuota keskustelua ja aloin sitten epäilemään itseäni, että olenko mennyt muuttamaan puheen kirjakielen muotoon ajattelemattani. Minulla ei enää ole videopätkiä työskentelystä, joten en pysty asiaa enää tarkistamaan, mutta siihen voi jatkossa kiinnittää huomiota, kun työstää uutta kansiota toiseen päiväkotiin.

Monissa keskusteluissa eri päiväkotien työntekijöiden kanssa on noussut esille se, että käytännössä muissa päiväkodeissa voitaisiin käyttää minun tekemääni tuotosta. Eli kaikkea ei tarvitsisi lähteä alusta asti tekemään, vaan tekemääni kansiota hyödynnettäisiin, kuten jokainen parhaaksi näkee. Kyllähän asia näinkin on, mutta ajattelen, että jokaisella päiväkodilla on mahdollisuus tehdä omannäköisensä tuotos. Lapset näkevät asioita eri päiväkodeissa eri tavoin, joten lasten näkökulmia kannattaisi selvittää ja hyödyntää. Lapsilta voidaan kerätä materiaalia haastattelun lisäksi saduttamalla heitä. Kansio saisi erilaisen vivahteen, kun päiväkodista kerrotaankin sadun muodossa. Tekemäsäni kansiossa on nyt vain valokuvia, mutta on myös hyvin mahdollista, että lapset piirittäisivät kuvia, joita voitaisiin myös laittaa kansioon. Itse mietin kovasti myös sitä olisiko kansio ollut mahdollista työstää sellaiseksi, että valokuvissa olisi seikkaillut jokin ”hahmo”, joka ei ole ennen päiväkodissa ollut. Se olisi vaatinut pidempiaikaista työstä-

mistä, mutta näin jälkikäteen ajattelen, että se olisi ollut hyvinkin mahdollista toteuttaa. Tämän ”hahmon” toteutin tällä kertaa nallen muodossa, joka näyttäytyy kansion sivuilla.

Minun tekemässäni versiossa on valokuvat sellaisia, joissa ei lapsia näy. Kun päiväkotityöstä omaa kansiota, niin voisihan sitä miettiä, haittaako jos kuvissa näkyy lapsia leikkimässä, askartelemassa, laulamassa, jumppaamassa ja niin edelleen. Silloin on vain sovittava lasten vanhempien kanssa, että voiko valokuvia käyttää kansiossa, mikä käy lainassa kodeissa tai jaetaan sähköpostissa omaan käyttöön. Silloin lapset näkisivät, että päiväkodissa on lapsia, jotka viihtyvät ja tekevät kaikenlaisia asioita. En tiedä auttaisiko se kaikkein herkimpiä ja ujompia lapsia sopeutumaan paremmin päiväkodin arkeen.

Olen esitellyt perehdytyskansiota Oulun kaupungin yhden alueen palvelupäällikölle, joka esitti kansiosta samansuuntaisia palautteita, mitä olen jo nostanut esille. Kun mietimme yhdessä sitä, miten saisimme uudesta työkalusta tietoa päiväkoteihin, hän pyysi minua esittelemään kansiota yhden palvelualueen työkokouksessa. Työkokouksiin osallistuu sen alueen kaikkien päiväkotien johtajat. Lupauduin esittelemään tuotostani siellä ja toivon, että mahdollisimman moni tarttuisi ideaan. Samoin olen esitellyt kansiota kaupungin varhaiskasvatuksen suunnittelijalle, joka oli myös haltioissaan toteuttamastani ideasta. Hän puolestaan pyysi minua esittelemään kansiota varhaiskasvatuksen pedagogiselle ohjausryhmälle.

Ohjausryhmässä annettiin kiitosta hyvin tehdystä kansiosta, jota voisi myös hyödyntää päiväkodeissa. Kävimme keskustelua muun muassa siitä, voisiko tekemääni versiota käyttää pohjana muissa päiväkodeissa. Itse en ole perehtynyt asiaan niin perin pohjin, että tietäisin, onko sellainen mahdollista. Sovimme, että selvitän onko mahdollista tehdä sellainen pohja, jossa esimerkiksi puhekuplat ja valokuvien paikat olisivat lukittuina paikoilleen. Jokainen päiväkoti voisi kirjoittaa puhekupliin omat lasten kertomat tekstit ja lisäksi omista päiväkodin tiloista valokuvat. Ohjausryhmässä kysyttiin myös halukuuttani mennä esittelemään kansiota muun muassa varhaiseryisopettajille ja varhaiskasvatussuunnitelmavastaaville.

Kun aloitin tämän opinnäytetyöprosessin, en olisi uskonut kuinka paljon se tulee aiheuttamaan kiinnostusta. ”Miksi tällaista ei ole keksitty aiemmin?” on kysymys, jota olen saanut monta kertaa kuulla ja ihmetellä myös itsekin. Pikkuhiljaa alan käsittämään mil-

laisen työkalun olen mahdollisesti kehittänyt ja mitä siitä ajatellaan. Sen vuoksi olen esitellyt sitä aina, kun se vain on ollut mahdollista. Ajattelen, että hyviä ideoita kannattaa jakaa ja hyödyntää yhteiseen käyttöön. Toivon kovasti, että perehdytyskansio jäisi elämään päiväkotien arkeen. Kansion myötä varhaiskasvatuksen eri yksiköillä on mahdollisuus esitellä omaa toimintaansa ja tuoda näkyville sitä, mitä me teemme. Kansio mahdollistaa sen, että lapsella olisi helpompi sopeutua päiväkotiin, kun hän saa kotona rauhassa katsella kuvia, kuunnella muiden lasten kokemuksia ja jutella vanhempien kanssa. Vanhemmallakin on helpompi vastata lapsen kysymyksiin, kun hän tietää mitä päiväkodissa tapahtuu. Lapselle asioiden konkretisoiminen on melko tärkeää johon perehdytyskansio on nyt oiva väline. Tällainen yksinkertainen työkalu mahdollistaa sen, että me pystymme ehkä alentamaan sitä kynnystä, minkä yli lapsen on astuttava kun hän aloittaa päivähoidon.

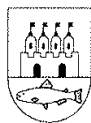
LÄHTEET

- Jarasto, Pirkko & Sinervo, Nina 1997. Alle kouluikäisen lapsen maailma. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kalliala, Marjatta 2012. Lapsuus hoidossa? Aikuisten päätökset ja lasten kokemukset päivähoitossa. Tallinna: Raamatutrukikoda.
- Kanninen, Katri & Sigfrids, Arja 2012. Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin. Jyväskylä: Bookwell Oy.
- Kyrönlampi, Taina 2011. Päiväkodin arki lapsen kokemana. Teoksessa Alila, Kirsi & Parrila, Sanna (toim.). Oulu: Uniprint Oulu.
- Stenius, Tuula & Karlsson, Liisa 2005. Yhdessä lasten kanssa – seikkailu osallisuuteen. Hakupäivä 16.8.2014. <http://www.edu.helsinki.fi/lapsetkertovat/Julkaisut/Stenius_Karlsson_Yhdessalastenkanssa.pdf>.
- Oulun kaupunki 2013. Oulun varhaiskasvatussuunnitelma. Hakupäivä 16.8.2014. <http://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=600e7e2c-74b6-48a1-9cff-8c30f8648e1f&groupId=112792>.
- Perustuslaki 1999. 11.6.1999/731.
- Pietiläinen, Erja 2013. Elämän muutosvaiheet. Hakupäivä 30.1.2014. <<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/vammaispalvelujen-kasikirja/lapset-ja-perheet/elaman-muutos-ja-siirtymavaiheet/>>.
- Polamo, Kim 2009. 100 ja 1 kysymystä päivähoitosta. Helsinki: Picaset Oy.
- Rainio, Päivi 2005. Kiinnitä työhön ja tulokseen. Opas kuntatyön perehdyttäjälle. Helsinki: Suomen Kuntaliitto. Hakupäivä 15.8.2014. <http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/33058_perehdytysopas.pdf>.
- Työturvallisuuskeskus 2009. Työhön perehdyttäminen ja opastus – ennakoivaa työnsuojelua. Kerava: Painojussit Oy. Hakupäivä 15.8.2014. <http://www.tyoturva.fi/files/800/Tyohon_perehdyttaminen2009.pdf>.
- Unicef 2014. Yleissopimus lapsen oikeuksista. Hakupäivä 18.10.2014. <<https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan>>.
- Vilèn, Marika; Vihunen, Riitta; Vartiainen, Jari; Sivén, Tuula; Neuvonen, Sohvi & Kurvinen, Auli 2008. Lapsuus erityinen elämänvaihe. Helsinki: WSOY.
- Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

LIITTEET

- Liite 1. Tutkimuslupa
- Liite 2. Lupa vanhemmilta
- Liite 3. Palautekysely kansiosta henkilökunnalle

Liite 1

Oulun kaupunki Palvelujohtaja
Ulla RissanenSivistys- ja kulttuuripalvelut
Varhaiskasvatus, tuottajatoiminta**Tutkimuslupapäätös****§ 38/2014**

05.05.2014

OUKA/3557/07.01.04.02/2014

Asia**Lepistö Heidi, opinnäytetyön tutkimuslupa; "Tervetuloa päiväkotiin!" - perehdytyskansio päiväkotiin tulevalle lapselle**

Asianosainen

Lepistö Heidi

Selostus asiasta

Heidi Lepistö pyytää opinnäytetyön tutkimuslupaa sosionomin tutkintoa varten, aiheena perehdytyskansion tekeminen päiväkotiin tulevalle lapselle. Opinnäytetyön tekemisaika on Kiiminkijoen päiväkoti.

Päätös perusteluineen

Hyväksytään opinnäytetyön tutkimuslupa hakemuksen mukaisesti.

Perustelu: tutkimus tukee varhaiskasvatuksen kehittämistä.

Yksi kappale valmiista työstä on toimitettava varhaiskasvatuksen käyttöön päätöksen tekijälle.

Allekirjoitus

Ulla Rissanen
palvelujohtaja
puh. 044 703 5302

Valmistelija ja puh.

Marja Partala puh. 044 703 5301

Ilmoitus otto-oikeutetulle viranomaiselle

 Ei Kyllä

Otto-oikeusviranomainen: Sivistys- ja kulttuurilautakunta

Tiedoksiantaminen

Heidi Lepistö
päiväkodin johtaja Päivi Ojala

Liite 2 1(2)

Hyvät vanhemmat!

Työskentelen lastenhoitajana Melojien esikouluryhmässä. Opiskelen töiden ohessa sosionomin opintoja ja olen opiskeluissani päässyt siihen pisteeseen, että aloittelen opinnäytetyön tekoa. Opinnäytetyöni aihe on ”Tervetuloa päiväkotiin” – perehdytyskansio päiväkotiin tulevalle lapselle.

Millainen teillä oli päivähoiton aloitus? Jännitettiinkö teillä, millainen paikka päiväkoti on? Päivähoiton aloittaminen on lapsille ja perheille iso muutos, jota saatetaan jännittää kovastikin ja mielessä on paljon kysymyksiä. Nykyisin on tutustumisvaiheeseen kiinnitetty paljon huomiota ja lapset käyvätkin tutustumassa päiväkodin arkeen yhdessä vanhempien kanssa. Lapsille on nimetty vastuuaikuinen, joka omalta osaltaan auttaa lasta sopeutumaan päiväkodin arkeen.

Perehdytyskansion tarkoitus olisi olla yksi työkalu tutustumisvaiheeseen ja se voisi omalta osaltaan auttaa myös sopeutumisessa päiväkotiin. Perheet saisivat kansion lainaksi kotiin, jossa sitä voitaisiin lapsen kanssa yhdessä katsoa ja keskustella päiväkotiin liittyvistä asioista. Aikomukseni on työstää kansiota päiväkodissa olevien lasten kanssa, jotta saisin kansioon lapsen näkökulman, miten he kokevat erilaiset päiväkodin tuokiot ja hetket. Haluaisin työstää kansiota muutaman Sukeltajien lapsen kanssa ja sen vuoksi nyt käännyin teidän puoleenne.

Mietimme yhdessä lasten kanssa, mitä kaikkea me teemme päiväkotipäivän aikana ja lapset voivat omin sanoin kertoa niistä. Me myös otamme päiväkodin tiloista valokuvia. Opinnäytetyössäni en tule mainitsemaan minkä ryhmän kanssa kansiota työstän eikä lasten nimiä kerrota, ainoastaan lasten iät tulevat yleisellä tasolla ilmi. Jos otamme päiväkodin tiloista valokuvia, joista voidaan tunnistaa lapsia, niin kysyn erikseen teiltä luvan sen käyttämiseen perehdytyskansiossa. Aion videokuvata meidän työskentelyämme omaan käyttööni. Kerään videomateriaalista lasten sanomisia kansioon. Kun perehdytyskansio on valmis, hävitän videomateriaalin.

Liite 2 2(2)

Jos teillä on kysymyksiä opinnäytetyöhöni liittyen, voitte käydä luonani juttelemassa Melojien ryhmässä, soittamalla tai sähköpostilla.

Yhteistyöterveisin, Heidi Lepistö

___ Annan luvan lapsen osallistua perehdytyskansion tekemiseen.

___ En anna lupaa lapsen osallistumiseen perehdytyskansion tekemiseen.

Kiimingissä __.____ 2014

_____
Vanhemman allekirjoitus

Palautus 5.5.2014 mennessä.

Liite 3

PALAUTETTA LASTEN PEREHDYTYSKANSIESTA

ONKO TÄLLÄISELLE KANSIOLLE TARVETTA?

_____ KYLLÄ

_____ EI

KÄYTTÄISITKÖ KANSIOTA HYÖDYKSI TUTUSTUMISVAIHEESSA?

_____ KYLLÄ

_____ EI

KUINKA KANSIOTA VOISI VIELÄ KEHITTÄÄ?

RISUT JA RUUSUT (kuvat, tekstit, ulkonäkö, sisältö jne.):